

A hosszú távú vizsgálatok (ER HTV) egységes módszertana

A módszertani keretet három kérdéskör mentén határoztuk meg:

- Milyen erdőszerkezeti modellt alkalmazunk, az egyes szinteket hogyan definiáljuk?
- Milyen a vizsgálandó térbeli erdőszerkezet-mintázat és annak léptéke?
- Hogyan alkossunk célkitűzéseinknek megfelelő mintavételi rendszert?

a) A COST E4 ajánlás szerinti vertikális erdőszerkezeti felfogást csekély változtatásokkal adaptáltuk. A hagyományos értelemben „erdő”-nek tekinthető, zárt vagy többé-kevésbé zárt erdőkben ezt a modellt alkalmazzuk a faállomány-szerkezet nagyobb területet lefedő általános megismerésére, függetlenül attól, hogy az egyes erdőtípusok dinamikája és ökológiája jelentősen más lehet (pl. bükkös – tölgyes – ártéri ligeterdő). Magyarország erdőrezervátumainak legtöbbszörében ez a modell jól használható.

b) Az erdő és faállomány-szerkezet foltmintázati "egységének" az állab-ot tekintjük, azonban a foltok határai gyakran bizonytalanok vagy a típusok között széles és változatos átmenetek vannak. Ez a mintázat dinamikusan változhat, ciklikus és véletlenszerű jellegzetességekkel is bírhat, ahogyan ez általában a természetes ökoszisztémák és növényzet sajátossága. Az erdődinamikai folyamatok legkisebb állományméretét a lékjelenségek hatókörének dimenziója jelöli ki (de nem maga a lék), hiszen egy lék ökológiai hatásai ebben a dimenzióban érvényesülnek. Azonban egyetlen ilyen elképzelt „elemi erdődinamikai egység”-et sem szakíthatunk ki az állomány közegéből körülményeinek durva sérülése nélkül, a rendszer működése tehát csak elég kiterjedt állományon belül vizsgálható. Hazai viszonyaink között ez 0,1-0,5 hektáros állományméretnek tekinthető.

c) A mintavételi rendszert rendszerint szisztematikus hálózatban tűzzük ki, hogy elkerüljük a szubjektív kijelölést. Ezért a vizsgálati pontok egy része állabhatárra vagy átmeneti zónára esik, ahol az eredmény nem tisztán az állab, hanem az átmenet tulajdonságait fogja mutatni. Mivel a lékdinamika és az állab-mintázat véletlenszerű és dinamikusan változó jelenség, hosszú távon ennél

reprezentatívabb állandó mintavétel aligha lehetséges.

A szisztematikusan kitűzött terepi mintavételi hálózatot **ERDŐ+h+á+l+ó**-nak - vagyis **faállomány-dinamikai és erdőökológiai megfigyelő hálózatnak** hívjuk. Ennek célja, hogy i) évtizedeken keresztül, ii) széles térbeli dimenzió mentén, iii) erőforrásaink takarékos és hatékony felhasználásával, iv) a közös terepi és digitális infrastruktúra biztosításával, v) támogassa a hosszú távú vizsgálatokat (HTV) és további interdiszciplináris kutatásokat.

Az ERDŐ+h+á+l+ó mintavételi pontjaiban (MVP) **faállomány-szerkezet** ([MVP FAÁSZ](#)), **újulati és cserjeszint** ([MVP ÚJCS](#)), **aljnövényzeti** ([MVP ANÖV](#)) felmérést, **dokumentum fotózást** (DFOTO) és **talajtérképezést** (MVP TALAJ) végzünk.

További részletek [Horváth \(2012\) doktori dolgozatában](#) és az ER Archívum kéziratos jelentéseiben található.